

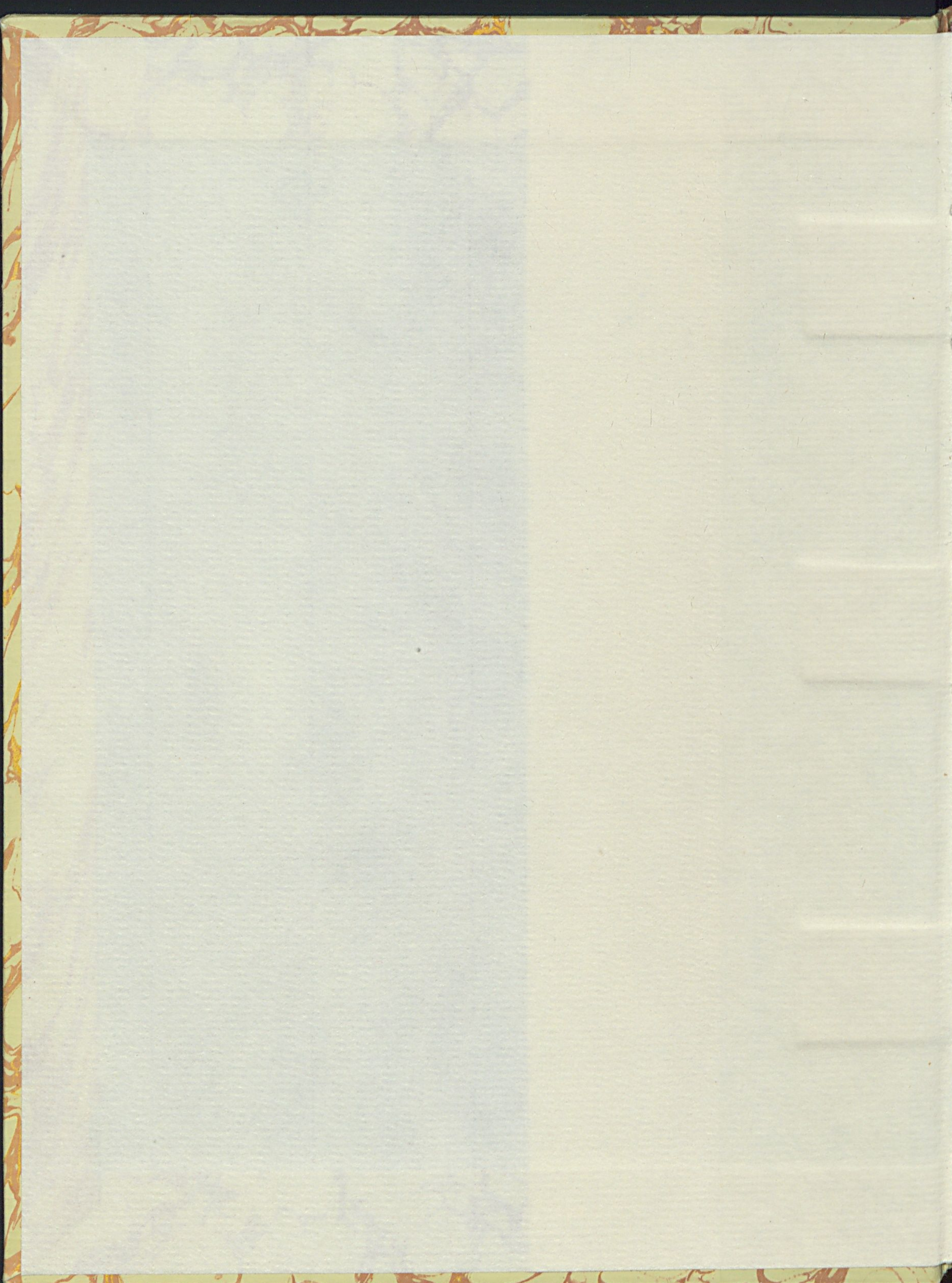
1978

L

1266

[47]

TRACTATUS
HISTORICO-CHRO-
NOLOGICI
DISSERTATIO SECUNDA,

Pro

Ratione duorum Testamento-
rum, *secundum prius & posterius*, Temporis successio-
nem distinguens, *diversitatem primæ Mundi periodi remonstrans*,
discrepantiæ calculorum *causam*, initiales Æræ Christianæ
notationes antiquitatis usitatas recensens, & quæ
ejusmodi sunt generis, diluci-
dans.

Quam

TRIBUS PERICOPIS

Absolutam

SUPERIORI

adjevit

JOHANNES LUDOVICUS RUELIUS,
Ecclesiæ a Divinis Elogiis, Sacrisque
Mysteriis,
Mystra & Interpres.

Ære Exscriptoris officinali, ÆRÆ CHRISTIA-
NÆ ANNO 1665.

TRACTATUS
HISTORICO-CHRONOLOGICI,

De

*Variâ computandi ratione ævum hujus
Universi,*

DISSERTATIO SECUNDA.

Ostqvàm in superiori
discursu actum est de diversitate rati-
onis, qva Poetarum, Philosophorum,
Rabbinorum, S. Patrum & Theologo-
rũ nonnulli, tempus metiuntur pro pe-
culiari cujuscunqve modulô, expendemus impræsen-
tiarum, qvæ ejusdem sunt generis. Qvod ut feliciter
succedat, commodeqve præstetur, DEUM TER OPTI-
MUM, MAXIMUM, qvem jam à primordiis
compellavimus, in vota vocamus, lar-
gissimamqve Ipsius opem implo-
ramus, verbis con-
ceptis :

*Da facilem cursum, DEUS, & da fluminis auram!
Vergat ut in laudem Litera qvæq, tuam!*

A 2

DIS-

DISSERTATIONIS II.
HISTORICO-CHRONOLOGICÆ
PERICOPE I.

ubi ex ordine temporis Testamenta secundum prius & posterius distinguuntur, eorumque dualitas a vasframento fallacis opinionis vindicatur.

§. I.

Res constituit ætates Mundi, ut audivimus, climactericas magnas **D**OMUS illa Eliz, quarum singula duo continet millia annorum. *Priora* illa bis duo annorum millia complementum suum habent *in* VETERI, quod respiciunt maximè Talmudistæ Eliani, TESTAMENTO. Posteriora duo millia temporis reliqui, quod est *dierum* MESSIÆ, pertinent ad NOVUM, quod *prius* excipit FOEDUS.

§. 2. Inde est, quod Scriptores Ecclesiastici Veteres, Beroaldo asserente, *Lib. 4. Chronic. cap. 2. pag. 249.* tradant *Tempus* considerari, *vel* *ratione* MUNDI INCHOATI, per creationem, *vel* INSTAURATI, per salutis recuperationem, atque respondere INITIIS *Mundi nati* quodammodo tempora *mundi renati.* Illud ab *jismet* scribitur duratio annorum quatuor millium, ab initio seu exordio Mundi ad CHRISTUM: Hoc duratio reliquorum annorum, à CHRISTO nato, salutis Reparatore ac hostium infernalium domitore, ad finem seculi. *Leg. D. Joh. Himmel. Chronolog. Biblico-Ecclesiastic. pag. 224. Et part. poster. Memorial. Bibli. special. pag. 227.*

§. 3. Descenderunt quidam è *Vetustioribus* in eam hyperbor

perbolem, ut non *duo* tantum esse Testamenta statuerint, sed *tria* à se invicem distincta confinxerint. *Primum* adscribebant *seculo Patriarcharum* usque ad Mosén, idque *solâ lege Natura*, ejusdemque observatione constituisse, & hoc pacto Patriarchas salvatos fuisse contendebant. *Alterum Testamentum* *seculo Mosi* includebant, in quo *Lex Mosi* in monte Sinai publicata viguit, cujus observatione Israelitas salvos factos esse dixerunt. *Tertium* denique & ultimum *proprium CHRISTI* esse statuebant, qui novam quandam Legem promulgaverat, cujus obsequiò deinceps homines salvari oporteat. Sententiæ hujus Fautores fuisse feruntur Justinus Philosophus & Martyr, Juxta ac Clemens Alexandrinus. Leg. D. Leonhard. Hutter. in *Loc. Theologic. Artic. XV. de discrim. Veter. & Nov. Test. cap. 2. Clasf. Errantium, 2. fol. 499.* Verum enim verò duo duntaxat ex ordinatione DEI esse Testamenta, LEGIS scilicet & MESSIÆ, quorum hoc NOVUM, illud VETUS dicitur, manifesta evincunt Sac. Scripturæ loca. Jerem. cap. 31. v. 31. Matth. c. 26. v. 28. Marc. c. 14. v. 24. Luc. cap. 22. v. 20. 1. Corinth. c. 11. v. 25. 2. Corinth. c. 3. v. 6. Et duo hæc Testamenta in conjugibus Abrahæ præfigurata fuisse Apostolus disertè attestatur. Gal. cap. 4. v. 24. UNUM quidem à monte SINAI in servitutem generans: Alterum verò ex monte SION, in libertatem asferens. Sic & in Epistolâ ad Hebræos integrum quasi commentarium de utriusque Testamenti diversitate & naturâ pertexit, factâ oppositione inter PRIUS, quod est VETUS illud, & POSTERIUS, quod est NOVUM TESTAMENTUM, MOSEN simul ac Veteris, CHRISTUM autem Novi fœderis MEDIATOREM nuncupans, HUNC quidem TESTAMENTI MELIORIS, cap. 7. v. 22, cap. 8. v. 6. cap. 9. v. 15, cap. 12. v. 24. Quin hoc ipsum MELIUS TESTAMENTUM.

TUM. cap. 10. v. 28. Κατ' ἐξοχὴν simpliciter nominat, & ÆTERNUM ratione præstantiæ suæ & effectûs. cap. 13. v. 20, Unde duo tantum esse Testamenta istis præsuppositis infallibiliter evincitur, *Vetus* nimirum & *Novum*. Ubi enim *prius* & *posterius* datur, ibi duo dari promptum est certò colligere. Ubi *bonum* etiam est & *melius*, ubi deniqve *aliscujus* habetur *finis*, & *alteri* tribuitur *æternitas*, ibi simplex *unitas* locum habere nequit, sed feruntur *distincta* ratione *durationis* & *effectus*. Neqve aliquid respectu sui ipsius *ad idem* diversos istos comparationis gradus admittit, sed hi inter duo necessariò existunt, tertio exclusò.

§. 4. Rectissimè igitur totum complexum temporis secundum duo illa *Testamenta* dispescitur in *SECULA PRIORA* & *POSTERIORA*. *PRIORA* dicuntur illa, quæ sunt *Veteris Testamenti*, ab orbe condito ad *CHRISTVM* usque, mundi Redemptorem. *POSTERIORA* autem, quæ sunt *Novi Testamenti*, ab adventu *CHRISTI* in carnem, usque ad ipsius reditum judicaturi vivos & mortuos, quæ propterea & tempora *novissima* in Sacris Literis appellantur, Esa. cap. 2. v. 2. 2. Timoth. cap. 4. v. 1. & 1. Johan. cap. 2. v. 18. quòd impostero, constitutò jam Ecclesiæ per *CHRISTVM DOMINVM ultimò Testamento*, nihil sit nobis expectandum præter eum diem, quo Mundi hujus concludetur scena.

DISSERTATIONIS II.

PERICOPE II.

Qua exhibet Beroaldi Exegetin priorum temporum Epochas adstantis & determinantis, exponitq; diversitatem calculorum circa primam Mundi periodum, adductà istius discrepantiæ causâ.

§. 5. In

§. 5.

IN priorum temporum expositione, qua occupatus est Beroaldus, operosus Chronographus, hunc, quem ipse indigitat in *Chronic. Lib. 2. cap. 4. de Temporum summaria partitione. pag. 84.* Servat ordinem haud negligendum. *Primo Loco* agit de eò seculo, quod diluviò sustulit DEUS, quodque annos habet mille sexcentos quinquaginta & sex. *Deinde* scribit de illo seculo, quod est *proximè infecutum diluviùm*, in discessu verò *Abrahami ex Carris terminatum*, promissione DEI, Abramo de MESSIA factâ, illustre, quod tempus calculò ipsius habet annos quadringentos viginti septem. *Tertium* Veteris Testamenti seculum computat ab eâ promissione Abramo datâ, ad *Legem DEI* in monte *Horeb* cum tonitru *publicatam* & promulgatam, quod est *annorum quadringentorum & triginta*. Persequitur postea illud seculum, quod à *Lege* latâ se extendit usque ad *Templi* per *Salomonem* extructi *jaeta fundamenta*, quodque, secundum illum, contineat *quadringentos & octoginta annos*. Inde à *Templo Salomonico* fundato ad *populi captivitatem Babylonicam* perducit *quintam* Veteris Test. *Epocham*, quæ complectitur annos *quadringentos & octo*. Deinceps *Babylonica captivitatis terminum* explicat, qui est *septuaginta annorum*. *Postremò* Danielis *Hebdomades septuaginta* declarat, quæ *annis quadringentis & nonaginta* absolvuntur & in morte *Messiae* terminantur. Confer, quæ adnotata sunt *Sylog. 2. Superioris Dissertation. §. 32. & Sylog. 3. §. 36.*

§. 6. Mirè, cum in evolutione temporis primi illius seculi, à *Mundi conditu* ad *diluvium* usque magna reprehendatur *calculorum diversitas*, *computistæ* distrahuntur. **QVI FONTEM**, ut par est, sequuntur **HEBRAICUM**, ex *Patrum* primo-

primorum generationibus & vitis annos mille sexcentos quinquaginta & sex ab origine orbis usque ad diluvium deducunt. Aliter verò SEPTUAGINTA INTERPRETES, qui in Patrum antediluvianorum generatione primâ, secundâ, terciâ, quartâ & quintâ dissentiant ab Hebraicâ veritate, cum in singulis his generationibus centum addunt annos. In sextâ quidem generatione utriusque codices (Hebraeus & Græcus) consentiunt, conveniuntque in decimâ: In Septimâ verò Interpretes Græci centum iterum addiderunt annos. In Octavâ detraxerunt annos viginti: Contrâ addiderunt in Nonâ generatione sex annos. Adjectorum itaque anni 606. sunt. Quoniam verò â generatione octavâ annos viginti detraxerunt, reliquuntur 586. anni, qui simul juncti cum annis Codicis Hebræi. M. DC. LVI. efficiunt annos MMCCLII. Hoc ut intelligatur, opere precium esse ducimus, id subsequente Schemate manifestum facere.

TEXT. HEBRAIC.		SEPT. INTERP.	
	Gen. cap. 5.		
Adam genuit Seth.	an. ætat. 130.	— —	230.
Seth — — Enos	— — 105.	— —	205.
Enos Cainan.	90.	— —	190.
Caian Malaleel	70.	— —	170.
Malaleel Jared.	65.	— —	165.
Jared Enoch.	162.	— —	162.
Enoch Mathusalem.	65.	— —	165.
Mathusalem Lamech.	187.	— —	167.
Lamech Noë.	182.	— —	188.
Noë genuit Semum	an. ætat. 600.	— —	600.

An. sunt 1656. | Summ. an. 2242.

Et tot, quod Septuaginta interpretes, ab Adamo, primo homine

mine

mine, usq; ad diluvium Noe tempore factum, colligit quoque annos, 2242. Magnus Aurelius Cassiodorus, irruisseque diluvium scribit, in *Chronico* ad Theodoricum Regem. *Oper. Politic.* pag. m. 674. propter nimiam Gigantum feritatem, qui corporis magnitudine, pari que animi savitiâ prævalentes, humanitatis jus omne confuderunt. Epochas ab origine Mundi secundum LXX. Interpp. consueverunt & alii veteres Ecclesiæ Doctores supputare. Eandemque enumerationem etiamnum approbare Romanam Ecclesiam, in *Martyrologio* 11X. *Kalend. Januar.* ideoque præferri debere illam calculo Hebraici Textus, ex Card. Cæsar. Baronio, in *Apparat. ad Annual. Ecclesiast.* n. 118. sollicitè contendit Morinus, *Exercit.* 7. cap. 1. sq.

§. 7. Quis autem neic non mirabitur Romanam Ecclesiam, *ἀντιπαρμα* & contradictoria simul statuentem & auctoritate suâ confirmantem? Quandoquidem in Versione vulgatâ computus annorum Patriarcharum institutus sit secundum Hebraicam veritatem, quam Concilium Tridentinum. *Session. 4. decreto, 2.* declaravit authenticam, quam Ecclesia Romano-Catholica suscepit, quamque mirè commendant Franciscus Ximenius, Cardinalis Tele-tanus, in *Prefation. Biblior. Complut.* Azorius. *Lib. 1. Instit. cap. 3.* Sacroboscus, in *Defens. Decret. Tridentin. part. 2. cap. 9.* Melchior Canus, *Lib. 2. Locor. cap. 13.* pro cuius *ἀντιπαρμα* tanquam pro aris & focis dimicant strenui Pontificiæ Sedis promachi, Ludovicus de Tena. *Isagog. ad Scriptur. lib. 1. diff. 6. Sect. 1.* Joannes Tiedo. *lib. 2. cap. 1. de Eccl. dogm.* Card. Robert. Bellarminus. *lib. 2. de Verbo DEI cap. 10.* Jacob. Gretserus *Def. Bellarm. Controv. lib. 2. cap. 10. pag. 537. 541. sq.* Franciscus Titelmannus in *Prologo Apologetico pro Edit. Vulgat.* Andreas Viega *Lib. 15. in Concil.*

Tridentin. cap. 9. Lindanus Lib. 1. de Optim. genere Interp. Jodocus Tiletanus part. 1. Apolog. pro Concil. Trident. Johan. Stephanus Menochius in Praefat. Annotat. ad Bibl. cap. 17. 18. Martinus Becanus part. 2. Theolog. Scholastic. Tract. 1. cap. 3. de S. Scriptur. quæstion. 2. Tom. 1. opero fol. 297. a. Et in Manuali Controversiarum Lib. 1. cap. 1. quæst. 2. Tom. 2. oper. fol. 1392. Stapletonus in Relect. princip. doctrinal. fid. controvers. 5. quæst. 3. artic. 3. Bonfrer. in Praelog. Sacr. Scriptur. Gordanus Controvers. de Verbo DEI. cap. 15. sq. quorum argutias discussferunt Dd. Theologi nostrates in contrarium disputantes, D. Martinus Chemnitius part. 1. Examim. Concil. Tridentin. ad decret. 2. Sess. 4. pag. m. 102. Leonhard. Hutterus Loc. Theologic. Loco de Sac. Scriptur. part. 2. quæst. 3. general. propos. 1. fol. 40. b. Joh. Gerhardus Confessio. Catholic. part. 1. lib. 2. art. 1. cap. 2. pag. 335. Michaël VValtherus in Officium. Biblic. Repos. 1. Thes. 4. artic. 5. §. 427. sq. pag. 344. Casp. Erasim. Brochmannus Tom. 1. Systemati. Theol. Loco de Sac. Scriptur. cap. 2. quæst. 12. pag. 42. sq. Balthasar Rhavy Sect. 1. cap. 2. de Bibl. editionib. Papatûs Conciliois denudat. §. 4. pag. 26. sq. Abrah. Calov. Commentar. Apodictico-Elenctic. in August. Confession. part. 1. c. de Autorit. Vulg. Version. pag. 512. sq. Philip. Henr. Friedlieb. Theol. Polemic. Loco de Sac. Scriptur. quæst. 20. pag. 65. Henric. Eckhard. part. 1. Pandect. Controv. cap. 1. de Sac. Script. quæst. 5. pag. 57. E Reformatis, Amandus Polanus à Polansdorff Syntagm. Theol. Christian. Lib. 1. cap. 42. pag. m. 266. Guilielmus VWhitakerus Dissat. de Sac. Scriptur. Controv. 1. quæstion. 2. cap. 7. Tom. 1. oper. fol. 382. sq. Guilielm. Amesius Tom. 1. Bellarmi. in enervati. Lib. 1. de Verbo DEI. cap. 3. th. 4. sq. pag. 21. sq. Marc. Fride-ricus VVendelin. Lib. 1. Christian. Theol. cap. 3. Prolegom. de Sac. Scrips.

Ex

Explic. Th. 2. Pag. 17. Si autem Pontificii & hanc Latinam vulgatam, ejusq; computationem annorum Patriarcharum antediluvianorum ad seriem Ebraici Textus factam, & illam Græcorum à Fonte deviam, pro veris habent, necessum erit, ut credant, duo contradictoria simul consistere posse. Adactus hic atque constrictus præprimis Morinus, qui & calculum *Græcæ Versionis* ab ipsis *Interpretibus LXX.* (quos ipse Θεοπνεύστis credit) profectum esse, ac tanquam *verissimum* ab Ecclesiâ Romanâ susceptum & approbatum, & contendit tamen, *Vulgatam* etiam *Versionem Latinam*, pro ut approbata est à Concilio Tridentino, quoad omnes sui partes Θεοπνεύστis esse, ideoque quicquid ad Eam pertinet, *necessariò sanum & verum* agnosci debere, quum Spiritus Sanctus nulla errata, quantum libuerit, levia committere possit, propterea Φίλιπποι quibusdam singulariq; svadæ medullâ opus esse fatetur, quibus *à se invicem tam dista in mutuam gratiam revocet, ut constet Ecclesiam falsa nunquam approbasse, & UTROSQUE INTERPRETES DIVINITUS AFFLITOS translationes suas nobis edidisse.* Credit, itaq; Morinus in gratiam Ecclesiæ, duo contradictoria simul esse vera, aliisque id persuadere nititur. Haud absimilis in hoc Judæis, de quibus Johann. Buxtorffius in *Synagogâ. cap. 3. pag. 69.* ex Thalmude narrat; *Rabbinorum dicta & scripta omnia infallibilis esse veritatis, hocq; eorum axioma;*

B 2

Si

SI DUO RABBINI inter se contendant & SERMONES CONTRADICENTES proferant, credendum, UTRAMQUE SENTENTIAM DEI VIVENTIS ESSE. Hinc etiam fit, ut sæpius in Talmude iteretur, quando duo Rabbinii in contrarias sententias abeunt, neminem obloqui debere; Utrumque enim doctrinam suam accepisse מקבלים משור מסי Mikkabalas Mosche misinai, per traditionem oralem Mosis à monte Sinai. Ac licet alius intelligentiam & ratione ea comprehendere non valeat, non tamen sugillanda esse ajunt: Singuli namque Rabbinorum noverunt & intellexerunt, cur ita sint locuti, וְכִי אֱלֹהֵינוּ דְּבַר אֱלֹהִים חַיִּים K'elu veelu debhre Elohim Chajim. Am-
 borum verborum verba (et si contradictoria). VERBA SUNT DEI VIVENTIS. Idem Buxtorff. d. l. & c. 4. pag. 72. Cætera, quibus viam sternere conatur Morinus ad conciliationem præparandam τῶν ἀντιφωνῶν, prostrata vide sis apud Calovium in Commentar. Apodictico. Elenchico in Augustan. Confession. Tom. 1. Loc. de Version. Græc. LXX. Interpp. pag. 793. seq.

§. 8. Unde nata sit illa calculorum Hebraici Codicis & LXX. Interpretum diversitas circa Patriarcharum antediluvianorum annos, acerrimè disceptatur inter Scriptores. Quilibet heic suo abundare vult judiciò. Nos subscribimus D. Augustino, Lib. 15. de Civ. DEI cap. 13. haud abs re existimanti, hanc annorum differentiam irrepsisse in Græcos Codices culpâ illius Amanuensis, qui primus ex originali LXX. Interpretum versione transcripsit, ac ita facilè in alios Codices emanasse. Isq; quisquis ille fuerit, qui ex famosâ PTOLOMAEI PHILADELPHI Bibliothecâ corruptionem Textus induxit, probabiliter creditur de industriâ aliquibus generationibus quosdã detraxisse annos, eam ob causam, quod, ne tam proluxa vitæ diuturnitas primorum hominum apud Gentiles

tiles fictitia putaretur, existimaverit, aut ab aliis æstimari vo-
 luerit, annos priscorum illorum hominum fuisse brevissi-
 mos, ita ut decem ex ipsis, unum ex nostris facerent, Augusti-
 no Tornielo, *Novariensi*, conijecente, *Tom. 1. Annal. ad an-
 num mundi 131. fol. 63. a. Confer. fol. 97. a.* Antea laudatus
 Aurelius Augustinus, Hippon. Episcopus, nonnullos refert
d. l. de C. Dei cap. 11. fidem derogare nolentes Codicibus Græcis
 dixisse Mathusalem, etsi non in terrâ, ubi omnem carnem,
 quam vivere in aquis natura non sinit, constat esse dele-
 tam per diluvium, cum Patre suo, qui translatus fuerat, ali-
 quantum fuisse, atq; ibi, donec diluvium præteriret, vi-
 tam degisse. At ipse, tametsi aliàs impensè Græcis addictus
 Codicibus, non dubitat heic universum computum repre-
 hendere in Græcâ editione, quum vel Scriptoris errore, vel
 fraude nonnullorum *μαρτυροῦντων* Patriarcharum antago-
 nistarum irrepsisse docet, *lib. 111. cap. 13.* Inter alia hæc habet:
*Itaq; illa diverfitas numerorum aliter se habentium in Codicibus
 Græcis & Latinis, aliter in Hebrais: Ubi non est ista de cen-
 tum annis prius additis, & postea detractis, per tot generatio-
 nes continuata paritas, nec malicia Judæorum, nec diligentie
 vel prudentie Septuaginta Interpretum, sed SCRIPTORIS TRIBUA-
 TUR ERRORI, qui de Bibliotheca Regis Ptolomæi Codicem descri-
 bendum primus accepit. Tom. 5. oper. fol. 458. C.* Traxit igitur
 inde originem in supputandis Mundi annis Græcorum ana-
 chronismus, & hæc falsatione (ut ita loquar) Chronologi-
 am sacram seducti perturbarunt gravissimè, contradixerunt
 & apertè enumerationi Spiritûs Sancti, qui numeratos volu-
 ère à condito mundo usq; ad diluvium 2242. annos, cum
 Spiritus S. tantum numeret 1656. annos. Erratum esse in eo
 notat & Hieronymus *Question. seu Tradit. Hebraic. in Genesin.*

B 3

Tom

Tom. 8. oper. fol. 305. Sciendum, inquit, quod usq; ad dilu-
 vium, ubi in nostris Codicibus, *ducentorum*, & quod excurrit,
annorum genuisse quis dicitur, IN HEBRÆO habeat *centum*
annos, & reliquos, qui sequuntur: *Fuerunt autem dies Adam,*
postquam genuit Seth, septingenti anni. Quia in *ducentis* erra-
 verat, consequenter hic posuit *septingentos*: Cum in Hebræo
 habeatur, *octingentos & supra centum.* Et vixit Mathusala
annis centum sexaginta septem, & genuit Lamech. Et vixit
 Mathusala postquam genuit Lamech *annos octingentos duos*,
 & genuit filios & filias. Et fuerunt omnes dies Mathusala,
 quos vixit, *anni nongenti sexaginta novem, & mortuus est.* Men-
 tionem facit deinde Hieronymus d. l. quæstionis famosæ,
 qua interpretum & Dd. olim defatigarunt & torserunt inge-
 nia, quomodo Mathusala quatuordecim annos *post diluvi-*
um vixisse referatur, & verum tamen sit, quod *1. Petr. cap. 3.*
v. 10. dicitur; *OCTO tantum animas in arcâ salvas factas*
esse. Etenim cum esset Mathusala *annorum 167.* (Secundum
 LXX. Interpp.) genuit Lamech. Rursum Lamech cum es-
 set *annorum 188* (Secundum Eosdem) genuit Noë. Et fi-
 unt usq; ad diem *nativitatis Noë anni vitæ Methusala 355.*
Sexcentesimo autem *anno vitæ Noë diluvium factum est.* Ac
 per hoc habitâ supputatione per partes. *955. anno Mathusala*
diluvium fuisse convincitur. Cum autem *suprà 969. annis*
vixisse dicatur, sequitur. cum *quatuordecim annos vixisse post*
diluvium. Quia verò arcam non ingressus est, neq; certò
 constat, illum extrà arcam miraculo conservatum fuisse,
 concludit ex hoc invictè Hieronymus, quòd, ut in plerisq;
 Græcæ Editionis, ita & in eo error sit calculi. *Cum, inquit,*
Mathusala annorum centum sexaginta septem genuit Lamech,
 rur-

rursum Lamech, cum esset annorum centum octoginta octo, genuit Noe, & fiunt usq; ad diem natiuitatis Noe anni vita Mathusalah trecenti quinquaginta quinq;. Sexcentesimo autem anno vita Noe diluuium factum est, ac per hoc habitâ supputatione per partes, nongentesimo quinquagesimo quinto anno Mathusala, diluuium fuisse convincitur. Cum autem supra nongentis sexaginta novem annis vixisse sit dictus, nulli dubium est, quatuordecim eum annos vixisse post diluuium. At quomodo verum est, quod octo tantum anima in arca salvæ factæ sunt? Restat ergo, ut quomodo in plerisq;, ita & **IN HOC SIT ERROR IN NUMERO.** Siquidem & in Hebrais & Samaritanorum libris ita scriptum reperi; *Et vixit Mathusalah centum octoginta septem annis, & genuit Lamech, septingentos octinginta duos annos, & genuit filios & filias, Et fuerunt omnes dies Mathusalah anni nongenti sexaginta novem, & mortuus est, Et vixit Lamech centum octoginta duobus annis & genuit Noe.* A die autem natiuitatis Mathusala usq; ad diem natiuitatis Noe, sunt anni trecenti sexaginta novem, his adde sexcentos annos Noe; quia in sexcentesimo vita ejus anno factum est diluuium. Atq; ita fit, **UT NONGENTESIMO-SEXAGESIMO NONO ANNO VITÆ SUE Mathusala mortuus sit, EO ANNO, QUO CÆPITESSE DILUVIUM.** Hæc pereruditè Hieronymus.

§ 9. Falluntur igitur, qui neglectis fontibus Hebraicis versionem Septuaginta Interpretum ita vitiatum in numerandis Mundi annis sequuntur. SETH. CALVISIO bene monente. Isagog, Chronol. part. 3. cap. 27. fol. 118. b. Neq;
tutum

tutum erit Codicem Græcum corrigere ex Latinâ vulgatâ, ut fieri debere prætentunt GREGORIUS de VALENTIA *In Anal. lib. 8. cap. 5. pag. 348. & Tom. 2. Disp. 1. quest. 1. punct. 7. §. 43. col. 313.* Et HENRIGUS HENRIQUEZ, *Lib. ult. Theol. Moral. cap. 10. §. 11. lit. 9.* cum illa ipsa multiplici vitio scateret, fatentibus vel ipsis Pontificiis, ISIDORO CLARIO, Episcopo Fulginensi *In Prefation. ad Biblia Latin. ipsius operâ edita.* JACOBO FABRO Stapulensi. *In Prefation. Annotation. ad Nov. Test. & propterea correctioni obnoxia est, dicente FRANCISCO LUCA, Canonico Brugensi, In Epistol. ad Sirletum, præfix. Annotationib. in Bibl. edit. Ant. v. anno 1580. atq; eget, ut ex Fontibus emendetur ad exemplum AUGUSTINI, Chisanensis Episcopi, apud Sixtum Senensem Lib. 5. Bibliothec. Sac. annot. 83. & prædicti ISIDORI CLARII, qui ingenuè fateretur, se, quamquam summâ moderatione Biblia Latinæ Versionis tractarit, octo tamen millia loca à se annotata, emendâsse ex fontibus.* Sic & Arias Montanus, quod in Prefatione Operis Regii verbis docuit, videlicet, rivulos versionum ex Fontibus corrigendos esse, illud praxi & opere suo comprobavit.

§. 10. Apud nos maximè valet edictum D. Augustini, qui pro Canonicâ Hebræi Codicis autoritate omnimodò spectandâ disputationem de supputatione annorum Patriarchalium concludens, HANC MAXIMAM de versione Septuaginta Interpretum corrigendâ è *Textu Originali & Primigenio* sub finem generalem *Lib. 15. de Civ. Dei cap. 13. fol. 458. Tom. 5. oper. tradit: Sed quomodolibet istud accipiatur, sive credatur ita esse factum, sive non credatur, recte fieri nullo modo dubitaverim, ut, cum diversum aliquid in utrisq; codicibus invenitur, quandoquidem ad fidem rerum gestarum UTRUMQUE ESSE NON POTEST VERUM, EI LINGVÆ potius*

tius credatur, UNDE EST IN ALIAM *per Interpretes* TRANSLATIO *facta*. Quæ circà reliqua Veteris Testamenti intervalla occurrunt dubia, eruditè pertractat, nodosqvé, qui difficultatem aliquam habere videntur, accuratè solvit JOANNES VVICHMANNUS, *Lib. 2. Chronolog. Sacr. passim.* ab alacri rerum abstrusarum disquisitore adeundus. Nostrum jam non est singula heic evolvere, ne excrescat Tractatus in volumen integrum. Ad persequendum nunc paucis tempus Novi Testamenti excurrit oratio.

DISSERTATIONIS II.
HISTORICO-CHRONOLOGICÆ
PERICOPE III.

*ÆRÆ CHRISTIANÆ, rationumq̃, quæ invaluerunt
in Ecclesiâ exordiri supputationes, ASSIDUA
INDAGATRIX,*

§. II.

QUOD ergò *tempus posterius*, NOVO TESTAMENTO adjudicatum, attinet, comprehendens, ut diximus, *Dies MESSIÆ*, per æqualia quidem secula cummuniter partiuntur Computistæ, æqualiter verò idem ab omnibus ejusdem initium haud notari animadvertimus. Nonnulli enim à CHRISTI INCARNATIONE, quidam ab Eiusdem NATIVITATE, permulti à CIRCUMCISIONE, alii à PASSIONE & RESURRECTIONE, vel, quæ hanc cæ mox infecta est, ASCENSIONE, annos incipiunt, quibus accedunt & illi Veterum Theologorum, qui à DOMINI PRÆSENTIA numerare annos consueverunt.

C

§. 12. Ab

§. 12. Ab *INCARNATIONE* quidem *ÆTERNI PATRIS VERBI*. Joh. cap. 1. v. 14. aliqui annos novissimorum temporum notant, quos jure optimo nominant *ANNOS GRATIÆ & SALUTIS*, quòd *GRATIA DEI & SALVATORIS NOSTRI* à multis retrò seculis promissa demum in plenitudine temporis apparuerit, postquam *UNIGENITUS DEI FILIUS* in utero virginis modò admirabili conceptus, *HOMO* natus est. Luc. cap. 1. v. 31-35. Tit. cap. 2. v. 11. Galat. cap. 4. v. 4. Ita deducit calculum Ado Viennensis in *Chronico suo*, de tempore Synodi decantatissimæ Nicænæ primæ agens: *ANNO*, inquit, *POST INCARNATIONEM DOMINI trecentesimo vigesimo secundo, die Mensis, secundum Græcos DESII, vigesimo nono, quod est, decimo nono CALENDARUM JULIARUM, CONSULATU PAULINI & JULIANI, Nuncupatur Concilium.* Et in Historiâ aliâ scribit: *ANNO INCARNATIONIS DOMINI DCCVIII. Drogo, filius Pipini defungitur hybernali tempore.* Hunc autem morem numerandorum annorum ab *INCARNATIONE CHRISTI* in Ecclesiam fertur invexisse Dionysius cognomento Parvus (Græcè *μικρός*) dictus, natione Scythæ, quem etiam nuncupant *Abbatem Romanum*. Qui, sicuti colligitur ex Epistolis Bedæ venerabilis, ex his, quæ idem Beda tradit cap. 47. *Lib. de Naturâ rerum*, autor fuit Christianis notandorum ita temporum, quo memoria Dioeletiani tyranni, hostis Nominis Christiani præcipui, tolleretur ex ecclesiâ & expungeretur. Item, ut scirent, qui Christianismum profitentur, sibi *CHRISTI DOMINI* in temporibus, quorum est Autor & quibus nobis salutem atq; gratiam attulit *DEI PATRIS*, memoriam esse usurpandam, Bedæ hac de re verba sic se habent,

habent,

habent; *Primo decem novennalis circuli versus temporum ordo præfigitur, quem Græci calculatores à Diocletiani Principis annis observavere: sed Dionysius venerabilis, Abbas Romane urbis & utriusque Lingua, Græcæ videlicet & Latine, non ignobili præditus scientiâ, Paschales scribens circulos, noluit eis, sicut ipse testatur, memoriam impii & persecutoris innectere, sed magis elegit, AB INCARNATIONE DOMINI nostri JESU CHRISTI annorum tempora prænotare, quatenus exordium spei nostræ notius nobis existeret, & causa reparationis humana, id est, passio Redemptoris nostri evidentius eluceret.* Hæc notanter Beda. Idem ex Viri hujus venerabilis commentariis intelligimus, qui in Justiniano ita inquit; *Dionysius Paschales scribit circulos, incipiens AB ANNO DOMINICÆ INCARNATIONIS DXXXII. qui est annus Diocletiani CCLXVIII. post Consulatum Lampadii & Orestis, quo anno Codex Justinianus orbi promulgatus est.* Confer, si libet, Johan. VVichmanni *Chronolog. Sac. Lib. 1. part. 2. membr. X. de Ærâ Christianâ, pag. 51.* Et licet in Ecclesiâ Romanâ veteri non observata fuerit ratio numerandi annos, à **DOMINI INCARNATIONE**, cum in Pontificum rescriptis & diplomatibus, quas **BULLAS** nominant, annotaretur annus Pontificis pro tempore sedentis, capit tamen deinceps observari in nonnullis adscriptionibus id Tempus Incarnationis Domini, quemadmodum ex Johanne Lucido liquidò constat, qui Lib. 1. de E-mendatione Temporum cap. 10. sic scribit; *Sed olim in Bullis Pontificalibus non annotabatur annus Domini, sed*

annus Pontificis *pro tempore Præsidentis*: At Recentiores in Bullis tantummodo Pontificalibus inceperunt annos ab INCARNATIONE annotare: In cæteris verò sequuntur antiquum Romanæ Curie morem, annos describentes à NATIVITATE DOMINI. Dicit enim DN. Paulus Episcopus Forosempronienſis *Lib. 13. part. 2. Paulina sua*; Eugenio quarto Præsidente, adhortatore Blondo Forlivienſi, Pontificiæ Collegi à secretis Notario, in Bullis atq; reſcriptionibus Pontificalibus annorum hæc à CHRISTI INCARNATIONE ſupputatio ſcribi primùm cepit: Sed Notarii à NATIVITATE annos computare conſueverunt. Qua de re prolixius agit LUCIDUS in Opusculo de vero paſſionis Chriſti die. cap. 3.

§. 13. Atq; ita Eccleſiam Romanam antehac annos à NATIVITATE CHRISTI numerâſſe idem JOH. LUCIDUS. d. loc. ſat multis ex Actis Concilii Conſtantiensis & Reſcriptis inde Pontificum ab anno DOMINI 1300. editis, probat, in quibus ipſi anni vigiliâ NATIVITATIS DOMINI concluduntur, & iterum ſequenti Ejusdem NATIVITATE incipiunt. Serò tamen hæc notandorum à NATIVITATE CHRISTI temporum ratio recepta videtur, ut certi, & quod omnes indiftinctè ſequerentur, vix quicquam in Romano Imperio ante annum DOMINI quingentimum triceſimum conſtitutum fuerit, cùm Imperatorum Chriſtianum Nomen averſantium magna eſſet uſq; ad illa tempora in Occidente viſ & potentia, quibus vulgò parebatur. Ad hæc conſuetudinis magna eſt tyrannis, quæ ſemel ſuſcepta mordicùs, ut Beroldus loquitur. *Lib. 2. Chronic. Sac. cap. 1. pag. 236.* retineri cupit.

§. 14. Græci quoq; diverſam ſequuti rationem propter priores uſu receptas conſuetudines, deinde ob Imperatores,
de

de quorum nominibus signabantur fasti, partim à Mundo conditò, partim ab Alexandri Magni Imperiò, Nativitatem CHRISTI non spectantes, annotarunt annos, quod præ cæteris ex Canonibus Græcis Lutetiæ impressis apparet, utpote in inscriptionibus Nicænæ synodi primæ. pag. 7. Et Nicænæ secundæ synodi pag. 110. Et in Tomo Conciliorum primo, Parisiis anno 1535. edito, per Franciscum Regnault, additur initio præfationis Concilii primi Nicèni, anno *ab ALEXANDRO* 336. Mense Julio 13. *Calend. Julii.*

§. 15, *Indictionibus* prætereà sunt usi cùm Græci tum Latini, jam inde à temporibus Augusti, ut quidam Computistæ censent. Onuphrius Panvinius autem, Italus Veronensis, factum & observatum id fuisse Constantini Magni ætate existimat. Ut ea ratio notandarum Indictionum invaluerit, videtur in causa fuisse Justinianus Imperator, cujus *de temporibus notandis*, actisq; consignandis publicis extat Edictum. In *Novellis* enim, *Constitutione XLVII.* Ut Imperatoris nomen, & *Consulis*, & *Indictio*, unà cum *Mensis die* in Actis publicis, sive diplomatibus conscriberentur, *Anno Imperii sui undecimo* edixit hæc verba: *Sancimus, ut, quicumq; actis publicis conscribendis inserantur, sive in judicio, sive ubicunq; tandem acta consistunt, Tabelliones quoq; & in summa, qui, quacunq; formâ ac ratione, instrumenta conscribunt, sive in ampla hac Urbe, sive apud alias Gentes, in quas summam Imperium nobis concessit DEUS, ad hunc fermè modum incipiant instrumenta: SACRATISSIMI hujus AUGUSTI & Principis, hoc & hoc anno. Et post hæc inferant Nomen CONSULIS, qui eo anno cum Magistratu sit. Tertio loco INDICTIONEM, quam deinde consequatur Mensis & Dies. Ita Constitutio.*

§. 16. Ex qua videmus, quid observare debuit non solum *Roma*, sed & illâ ætate *Græcia*, in temporibus adnotandis. Et cum prius *Romæ* de nominibus *Consulum* signarentur

C 3

tur

tur fasti, postea *de nomine Imperatorum, additis Consulibus*, signari eosdem necesse fuit. Unius Consulis tantummodo in hac constitutione meminit Justinianus, quod Anno DOMINI 528. Imperator solus II. Consul fuerit in Oriente: Decius vero anno DOMINI 529. sine Collega in Oriente Consul esset. Deinceps Anno 530. ambo Consules in Occidente designari fuerant Lampadius & Orestes. Annis DOMINI 531. & 532. sine Consulibus fuit Respublica tam in Oriente quam in Occidente. Anno 533. Justinianus Consulatum tertium gessit sine collegâ. Et demum anno DOMINI 534. Justinianus Bizantii Consulatum iniit, ejus tunc Romæ collega fuit Decius Theodorus Paulinus. Post hunc Romæ & in Occidente Consules creari desierunt, Gothico impediente bello, ut annotavit ista diligenter Onuphrius in *Lib. 3. Fastor. pag. 425.*

§. 17. Communiter in Ecclesiâ Occidentali instituitur supputatio annorum à CIRCUMCISIONE DOMINI, ipsis *Januarij Calendis*, quod eo die incipiat AERA CHRISTIANA, qua vulgò utimur, novumq; Christiani inchoent annum. Johan. Kromayer, *Judicul. Histor. Ecclesiastic. Monarch. 4. art. 4. pag. 380.* Dionysius Petav. *Lib. 2. Rationar. Tempor. part. 2. cap. 2. pag. 77.* Equidem Romani ante Numam Pompilium, *Syrorum more*, annum exorsi sunt ab *Æquinoctio verno*, Mense Martio, post Numam autem à *Solstitio hyberno*, Mense Januario. Mos iste, annum à *Calendis Januariis* innovandi, longo Romanorum usu confirmatus, simul cum eorum Imperio ad Nationes subjectas transiit, & etiamnum inter Christianos tandem receptus est. Matth. Chefneux in *Chronograph. parerg. 1. §. 1. fol. 444. & §. 2. fol. 448.* non computatis septem illis diebus, qui sunt ab eo die Decembris, quem volunt NATALEM DOMINI, usq; ad

ad primum Januarii, idem faciunt Astronomorum quidam, qui radices motuum statuunt *initio Januarii*. Retrocedunt, qui loca Planetarum ad horam Nativitatis Christi invenire volunt, per dies septem à radicibus istorum Syderum præcipuorum in Tabulis annotatis, ut ait Joh. Lucidus *Lib. 1. de emendatione temporum cap. 10.* A Æram autem Christianam, qua nunc in initiandis annis notandisq; vulgò utimur, non esse (ut quidam scribunt) Dionysii exigui, sed ipsius Bedæ, contendit V Vilhelmus Langius *Lib. 1. Chronol. cap. 1. pag. 6, & 7.*

§. 18. Veterum nonnulli annos à DOMINI præsentia numerarunt, quemadmodum Philastrium, Libro de Hæresibus, scripsisse legimus; *A captivitate Babylonicâ ad DOMINI nostri PRÆSENTIAM, annos pene esse D. & inde à DOMINO ad sua tempora CCCCXXX.* Præsentiam autem DOMINI videntur Latini dixisse eam, quam Græci nominant ἐπιφάνεια, alio vocabulò θεοφάνεια, *DEI apparitionem, exhibitionem, seu præsentiam hominibus primò factam.* Gregorius Nazianzen. *Oration, 38. in Nativitatem Christi. Tom. 1. oper. fol. 231. a.* Vocem illam Scriptores Ecclesiastici variè sunt interpretati, quidam retulerunt eam ad Christi conceptionem, alii ad Eiusdem Nativitatem, alii ad stellam, qua duce Magi Jerusalem, & deinde Bethlehem sunt deducti. Favorinus & Suidas ἐπιφάνειαν definiunt; *τὴν τῆ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐνσαρκωσιν οὐκρομίαν, Servatoris nostri Jesu Christi incarnationem ordinatam seu constitutam.* Orosius *lib. 6. cap. 20,* hac de re ita scribit; *Porro autem hunc eundem esse diem, hoc est, octavum Idus Januariæ, quo nos Epiphaniam, hoc est, apparitionem, sive manifestationem DOMINICI sacramenti observamus, nemo credentiū, sive etiam fidei contradicentium, nescit.* Orosio itaq; & illis, quos
Oro-

Orosius sequitur, NATALEM DOMINI idem esse ac Epiphaniam videmus. Neq; latuit ea sententia Chryso-
 stomum, qui tanquam velitatione eam per præteritio-
 nem eludit, in Sermonem, quem habet de DOMINI die Natali,
 inquit; *Alii putant, quod in Epiphaniis nascitur, Non
 damnamus aliorum opinionem: Nostram sequimur doctrinam.
 Nos ergo dicimus, quod hodiè Christus natus est, in Epiphaniis
 renatus.* Et quia dies Epiphaniarum seu Epiphaniæ refer-
 tur ad stellæ apparentiam CHRISTIQVÉ renascentiam, sive
 manifestationem Magis factam, Persarum Sapientibus, qui
 novâ illa luce, seu stellâ duce, ad CHRISTUM Mundi Salva-
 torem venerunt, non existimandum, idem esse tempus NA-
 TI DOMINI, & stellæ Magis oblatæ. Anno enim altero à
 Nato CHRISTO, Herodis videlicet anno tricesimo quinto, sicuti
 notat Epiphanius. *Lib. 2. Contrà Hæreses. Tom. 1. oper.* Magi
 venerunt Jerusalem ad Herodem, quod etiam colligunt Dd.
ex cap. 2. Matth. v. 16. ubi dicitur Herodes timens regno suo
 pueros Bethlehemiticos à bimatu & infra sustulisse, secundum
 tempus, quod exquisierat à Magis. Oportuit igitur Herodem
 didicisse à Magis, ajunt, CHRISTUM Regem Judæorum no-
 vum jam prope bimatum attigisse, stellâ novâ, quæ in Ori-
 ente apparuerat, notabili indice. Quò facit, quod ab E-
 piphanio *Lib. 2. de Hæresibus, Tom. 1. oper.* est adnotatum ver-
 bis proximè sequentibus.

Trigesimo tertio Herodis nascitur Christus.

Trigesimo quarto venerunt Magi.

*Trigesimo septimo Herodes mortuus est, & successit
 Archelaus, filius ipsius, in Regnum, qui
 regnavit annis novem.*

S. 19. Cæ.

S. 19. Cæterùm dies Messiaë modò à passione, modò à resurrectione, modò ab ascensione, vicinis inter se rebus, enumerant. Sic Hieronymus *Commentar. in sophoniæ cap. 1. v. 17.* scribit; *Post annos quadragint & duos DOMINICÆ PASSIONIS, circumdata est ab exercitu Jerusalem, & consummatio illius facta est cum festinatione, non solum illius, sed cunctis terræ Judææ habitatoribus.* Isidorus etiam multis Historiæ locis eadem ratione utitur in temporibus CHRISTI dinumerandis. Morem eundem Veteri Ecclesiæ Romanæ aliquandò fuisse, testatur Beda. *Libr. de Naturâ rerum cap. 47.* Annuatim, inquit, suis in cereis inscribere solet, *ubi tempus Dominicæ PASSIONIS in memoriam populis revocans, numerum annorum triginta semper & tribus annis minorem, quam ab Ejus incarnatione Dionysius ponit, annotat.* Deniq; anno ab Ejus incarnatione juxtâ Dionysium septuagesimo primo, Indictione quartâ decimâ fratres nostri, qui tunc fuere Romæ, hoc modo se à Natali Domini in cereis sanctæ Mariæ scriptum vidisse & inde descripsisse referebant: *A PASSIONE DOMINI nostri JESU Christi anni sunt. DC LXVIII.* Hactenus Beda. Calculum suum Gregorius Turonensis figit termino *Resurrectionis & Ascensionis DOMINI.* Leo Magnus, Manichæum scribit eo tempore damnandum innotuisse, quo post *RESURRECTIONEM DOMINI* ducentessimus & sexagesimus annus impletus fuerit

D

Pro-

Probo Imperatore, Paulinoq; Cos. *serm. 2. de Pentecoste. col. 215. oper. 8.* Ubi notetur, quod computationem instituit, non à NATIVITATE, sed à RESURRECTIONE Christi. Et inde multi inchoarunt tempora *Messia* enumerare, qui videntur id sensisse, quia ASCENSIONE DOMINI completa fuerunt omnia, quæ Christo perferenda erant pro nostrâ expiatione, peragenda nostræ salutis causâ, temporum felicitium ibi statui oportere principium. *statuimus*, inquit D. Leonh. Hutterus, INCHOATIONEM NOVI TESTAMENTI, licet ea à temporibus Johannis Baptistae initium aliquod & splendorem sit sortita, plenior tamen, & NOVI TESTAMENTI PROPRIAM REVELATIONEM ad ea tempora referendam esse, quæ sunt Ascensionis, quæ vel ASCENSIONEM CHRISTI IN COELOS sunt secuta, quæq; dispersionem Apostolorum in universum terrarum orbem, tanquam signum ac symbolum *γῆσιον* & adequatum, conjunctum habuerunt. In Loc. Theologic. Artic. XV. de Discrimin. Vet. & Nov. Testam. quest. 2. cap. 1. fol. 498. b.

§. 20. Impendendos abhinc destinavit MESSIAS dies suos Regno GRATIÆ, Ecclesiam sceptro verbi erecto gubernans. *Psal. 45. v. 7.* quorum specialem enodationem proximæ Dissertationi volumus reservatam. Et illis demum REX REGUM & DOMINUS
Domi-

Dominantium finem imponet, quando venerit in nubibus cum potestate multâ & gloriâ magnâ. Matth. cap. 25. v. 31. Luc. cap. 21. v. 27. Tunc erit finis, inquit Apostolus. 1. Corinth. cap. 15. v. 24. & 25. quum traderit regnum DEO PATRI, quum aboleverit omne Imperium, & omnem Dominatorem, & omnes Potentes. Nam oportet Eum regnare usq; qvò omnes inimicos suos posuerit sub pedes suos.

F I N I S.

Kapsel 78L 1266

[4]

ULB Halle

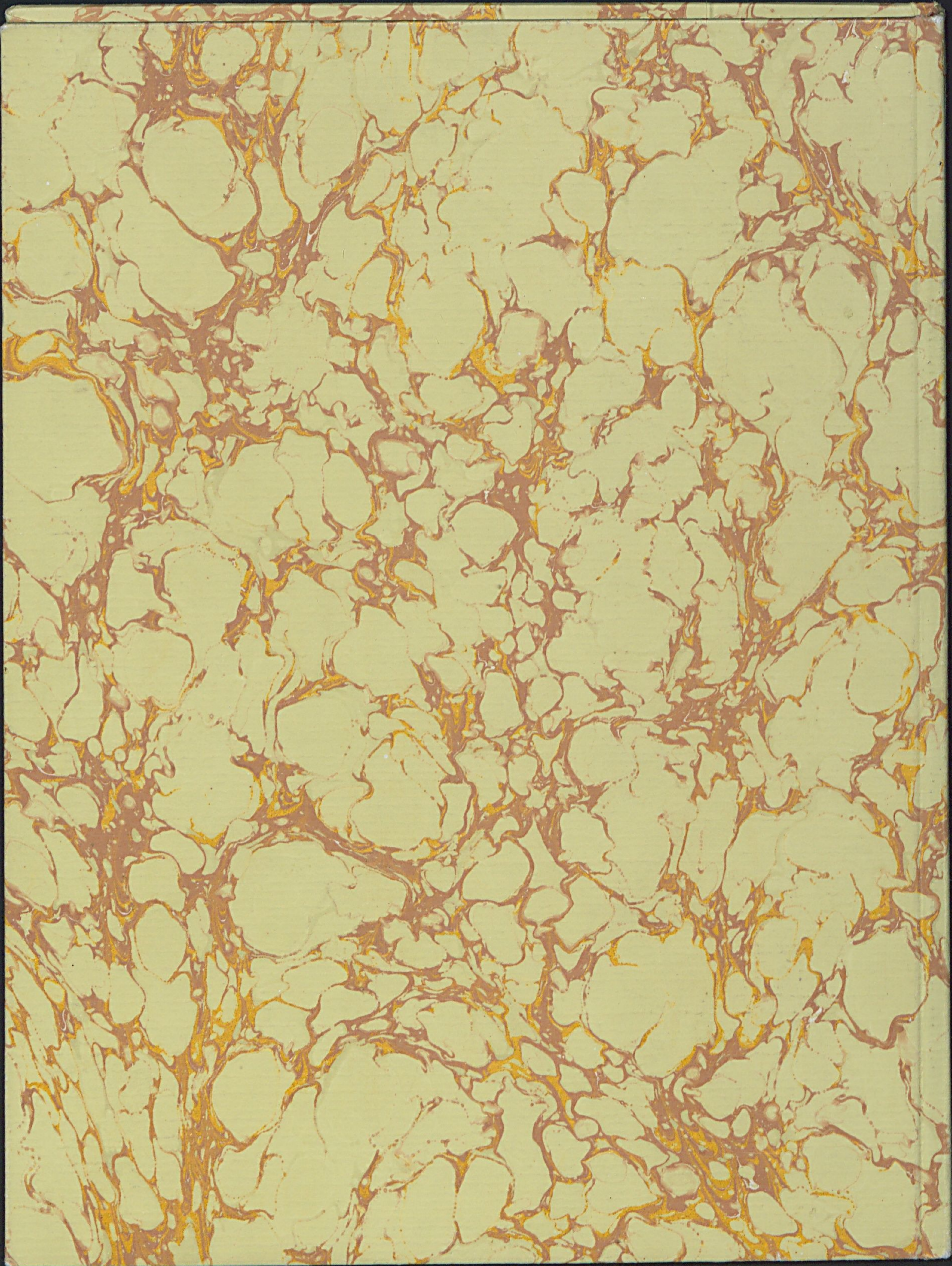
3

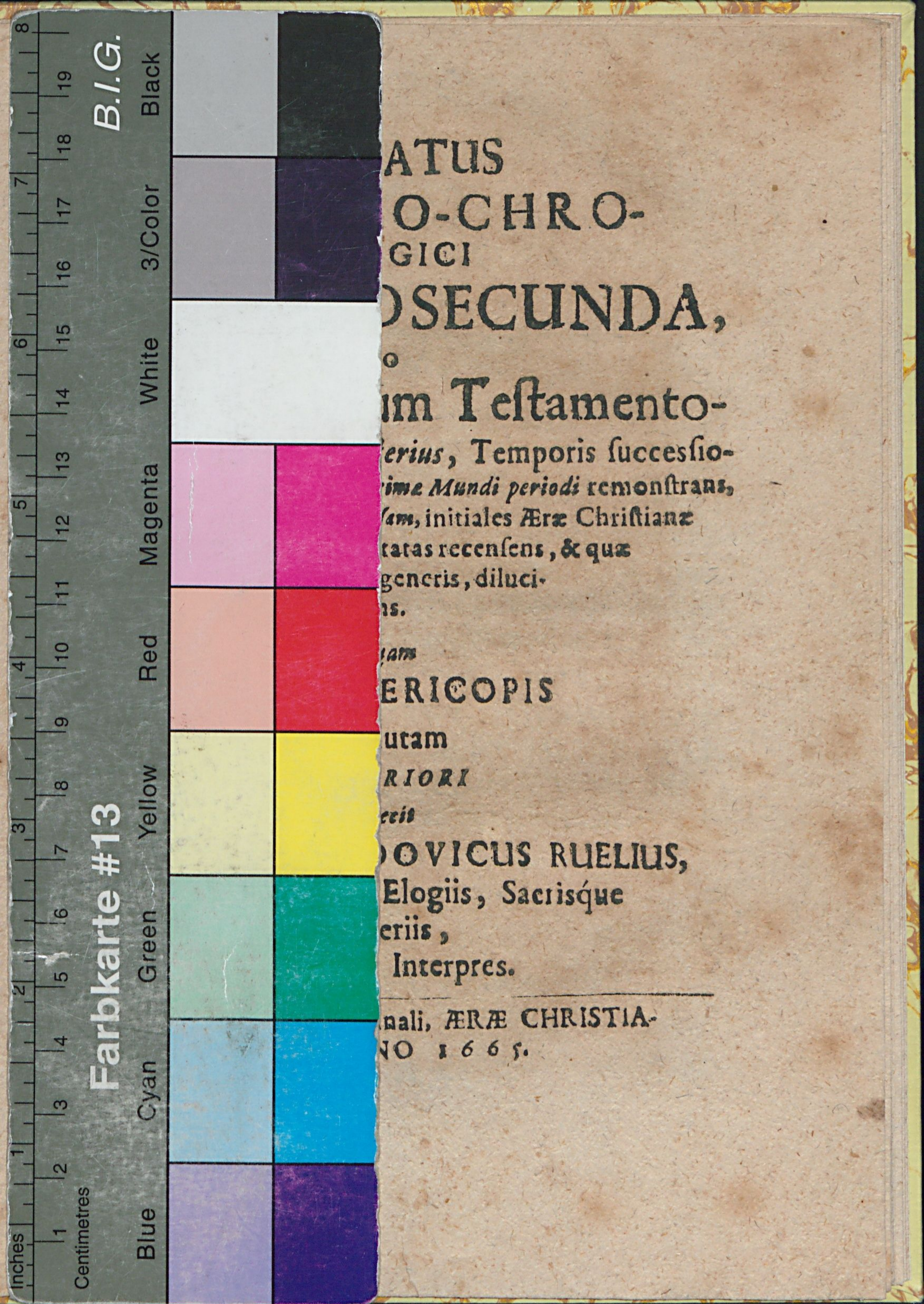
005 393 760

VD 17 Rest. / Schmidt
9/00

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
Centimetres

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

ATUS
O-CHRO-
GICI
D SECUNDA,
im Testamento-
erius, Temporis successio-
ime Mundi periodi remonstrans,
sam, initiales Æræ Christianæ
tatas recensens, & quæ
generis, diluci-
ns.
ERICOPIS
utam
RIORI
ccit
DOVICUS RUELIUS,
Elogiis, Sacrisque
eriis,
Interpres.
nali, ÆRÆ CHRISTIA-
NO 1665.